

BISTÅND FÖR EN NY ERA

Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt

Innehållsförteckning

Globala utmaningar i en ny tid	2
1 En reformagenda för biståndet.....	4
1.1 Fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet	4
1.2 Sverige – en röst	5
1.3 Förbättrad synlighet och kommunikativt genomslag internationellt	6
1.4 Ökat fokus på Ukraina och närområdet.....	6
2 De finansiella ramarna	8
3 Tematiska prioriteringar	8
3.1 Fattigdomsbekämpning genom jobbskapande, handel och utbildning	8
3.2 Förbättrad hälsa för de allra mest utsatta.....	10
3.3 Främja frihet och bekämpa förtryck.....	11
3.4 Utökat och effektiviserat klimatbistånd	13
3.5 Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt	15
3.6 Stärkta synergier mellan bistånds- och migrationspolitiken	16
3.7 Stärkt humanitärt stöd för att rädda liv och lindra nöd	18
4 Reform av regeringens styrning av internationellt bistånd.....	19
4.1 Fokus på långsiktighet genom resultat och kvalitet.....	20
4.2 Ökad transparens.....	21
4.3 Ökad effektivitet.....	22
4.4 En mer flexibel styrning	24
5 Kanaler och aktörer.....	24
5.1 Stärkt regeringsdialog och ökat genomslag för svenska prioriteringar i EU, FN och internationella finansiella institutioner.....	25
5.2 Ökat stöd till civilsamhället.....	28
5.3 Partnerskap mellan det offentliga och privata.....	29

Globala utmaningar i en ny tid

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina innebar ett paradigmskifte. Det ryska agerandet bryter mot folkrätten och FN-stadgans mest grundläggande principer och utmanar den regelbaserade världsordning som funnits sedan andra världskriget. Kriget ändrar Sveriges och Europas säkerhetssituation i grunden. Det är avgörande att i denna tid bistå Ukraina och försvara den regelbaserade världsordningen.

Den ryska aggressionen har också fått omfattande politiska, ekonomiska och humanitära konsekvenser i Ukraina, men återverkningarna når långt bortom landets gränser. Ukrainas närområde har tagit emot miljontals flyktingar. Kriget har förvärrat den humanitära situationen på många platser runt om i världen, inte minst genom minskad tillgång på basala livsmedel samt stigande livsmedels- och energipriser.

Krig och konflikter både i och utanför vårt närområde påverkar Sveriges säkerhet och välbefinnande. De hindrar människor från att nå sin fulla potential och orsakar nöd och fattigdom, vilket driver människor på flykt. Samtidigt utgör det en grogrund för kriminalitet, terrorism, våldsbejakande extremism, en oreglerad migration och organiserad brottslighet exempelvis genom smuggling av vapen, narkotika samt genom olika former av människohandel. Detta har negativa effekter för demokrati, rättssäkerhet och rättsstatens principer och respekten för mänskliga fri- och rättigheter.

Motsättningar och samhällsproblem som följt av en mycket omfattande illegal migration är en påfrestning också för Europa och vår del av världen. Ett effektivt bistånd bidrar till att lätta den påfrestningen. För att åstadkomma en hållbar utveckling ska biståndet, utöver effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till irreguljär migration, också fokuseras för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring.

Utvecklingssamarbetet är ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen för att driva och värna svenska intressen samt möta de utmaningar som vi och världen står inför. Svenskt bistånd ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Levnadsstandarden i världen har genom marknadsekonomi och handel höjts långt utöver vad biståndsinsatser hade kunnat åstadkomma. Samtidigt får inte befolkningen i alla länder ta del av den höjda levnadsstandarden. Svenskt bistånd ska fokusera på att åstadkomma förändring och verka för fria, välfungerande demokratiska samhällen som genom ekonomisk utveckling och handel själva höjer sin levnadsstandard och därigenom skapar bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Inom ramen för regeringens tematiska prioriteringar kommer Sveriges engagemang i världen inte minst i Afrika, Asien och Latinamerika att fortsätta vara starkt. Den globala utvecklingen präglas i allt högre grad av geopolitiska motsättningar vilket också leder till att konkurrensen mellan länder avseende teknologisk utveckling och innovation hårdnar. Digitala informationsflöden har fått en central betydelse. Auktoritära stater försöker med politiska och

ekonomiska medel samt genom uppbyggnad av teknisk infrastruktur att påverka den globala utvecklingen till sin fördel. Därmed ökar vikten av strategisk samverkan mellan likasinnade demokratier inom utvecklingsarbetet.

Den demokratiska tillbakagången är alltjämt en global trend. Den inskränker mänskliga fri- och rättigheter samt utrymmet för civilsamhället att verka. Inte minst har motståndet mot flickors och kvinnors fri- och rättigheter ökat i många länder. Följden av ett krympande demokratiskt utrymme blir en sämre samhällsstyrning med växande korruption och fattigdom.

De humanitära behoven i världen har under de senaste åren fortsatt att öka kraftigt. Fler, men också allt längre, väpnade konflikter har lett till ett ökat mänskligt lidande och materiell förstörelse samt fördrivning av civila och ökade flyktingströmmar. En otrygg livsmedelsförsörjning har ökat undernäring, hunger och svält i flera länder. Kvinnor och flickor är ofta särskilt utsatta.

Barn är ofta de som är allra mest utsatta och drabbas värst av fattigdom, krig, klimatförändringar och katastrofer. Det är också genom att investera i den yngre generationen som biståndet kan hjälpa till att lägga grunden till en mer långsiktig positiv förändring i välfärdsnivån i fattiga länder. Av dessa skäl bör uppmärksamhet ges till barn, deras erfarenheter och deras livssituation när svenskt bistånd genomförs. Barn omfattas av alla mänskliga rättigheter men har också egna specifika rättigheter som måste värnas.

Den globala medeltemperaturen fortsätter att stiga. Människor som lever i dysfunktionella stater eller geografiskt utsatta nationer drabbas ofta hårdare av klimatförändringarna, vilka leder till ökad konflikt och brist på livsmedel. Klimatförändringarna medför även en ökad risk för smittsamma sjukdomar och andra negativa hälsokonsekvenser.

Covid-19-pandemin orsakade den största globala ökningen i fattigdom, både för stater och enskilda, på flera decennier och har fortfarande kännbara konsekvenser för hälsa, utbildning, ekonomier och samhällen världen över. Den illustrerar att fungerande hälso- och sjukvård är en förutsättning för ekonomisk utveckling lokalt och ett skydd mot framtida hälsokriser.

De globala behoven ställer nya krav på långsiktighet, transparens och effektivitet i svenskt bistånd. Regeringen tar därför fram denna reformagenda för biståndet som ersätter Policyramverk för svenskt utvecklingsarbete och humanitärt stöd (skr. 2016/17:60) samt Strategi för multilateral utvecklingspolitik (UD2017/21055/FN). Den anger riktningen för biståndet under kommande år och utgör även grunden för flera nya processer för att förenkla, förtydliga och effektivisera styrningen och uppföljningen av biståndet som helhet och för att förbättra de resultat som uppnås.

1 En reformagenda för biståndet

Biståndet utgör en betydelsefull del av det svenska engagemanget i världen. Biståndet ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Samtidigt är biståndet ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen för att driva och värna svenska intressen och möta de utmaningar som vi och världen står inför. Genom att säkerställa samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, så som utvecklingspolitiken, utrikespolitiken, säkerhetspolitiken, handelspolitiken, klimatpolitiken och migrationspolitiken, främjar vi långsiktighet, effektivitet och resultat i den svenska biståndspolitiken samt ökar genomslag för svenska intressen globalt, men också bilateralt med andra länder. En samstämmig politik ger biståndet ett tydligt mervärde. Regeringen ser potential i att hitta synergier mellan bistånd och handel liksom i att bättre ta tillvara svenska företag och deras kunskaper för att möta de växande globala utmaningarna.

Det svenska bidraget till internationell utveckling ska ligga i linje med vår övriga politik för internationellt samarbete. När Sverige samarbetar med länder genom biståndsinsatser sker det med en tydlig förväntan om en ömsesidig konstruktiv samarbetsvilja. I de fall landets ledning saknar demokratisk reformvilja sker samarbetet i första hand via de aktörer, bland annat i civilsamhället, som bidrar till Sveriges biståndspolitiska agenda. Att Sverige ger stöd till civilsamhället även i länder där utvecklingen går i fel riktning skapar förutsättningar för förändring. Detsamma gäller för stöd till demokratiska institutioner, ett oberoende rättssystem och rättsstatens principer, inklusive god förvaltning och antikorrupcion.

1.1 Fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet

Svenskt bistånd ska ges med fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet. Ett effektivt utvecklingsbistånd är det som på sikt inte längre behövs. Kvalitet och tydligare redovisning av resultat är därför centralt. Ytterst är biståndets effektivitet både en solidaritetsfråga gentemot mottagarna och en legitimitetsfråga gentemot svenska skattebetalare som finansierare. Båda har rätt att förvänta sig att medlen används på det sätt som mest effektivt ger goda resultat. Medborgarna har rätt till insyn och ska kunna vara förvissade om att de skattemedel som läggs på biståndet gör skillnad.

Svenskt bistånd är generöst men inte oändligt. I en värld med omfattande behov där finansieringsgapet växer är det nödvändigt att prioritera. Regeringen kommer därför göra tematiska prioriteringar med fokus på fattigdomsbekämpning och hälsoinsatser för de mest utsatta, insatser som främjar demokrati och frihet och bekämpar förtryck, ett utökat och effektiviserat klimatbistånd, insatser som stärker kvinnors och flickors frihet och egenmakt, insatser som stärker synergin mellan bistånds- och migrationspolitiken samt det humanitära stödet för att rädda liv och lindra nöd. Andelen bistånd som kanaliseras via kärnstöd till multilaterala organisationer begränsas och andelen bistånd som kanaliseras via civilsamhället ökar. Det multilaterala samarbetet ska fokuseras till de organisationer som arbetar med de tematiska prioriteringarna, samt med humanitär flyktinghjälp och barns rättigheter. En särskild satsning görs på insatser för att skapa förutsättningar för fria val.

Utvecklingssamarbetet behöver i högre grad inriktas mot områden där Sverige kan bidra med tydliga mervärden. Det ökar Sveriges möjligheter till specialisering, effektivisering och påverkan. En sådan utveckling är också viktig för att säkerställa att de omfattande medel som Sverige investerar i internationellt utvecklingssamarbete får ett så stort genomslag som möjligt. Sverige behöver samordna sig med likasinnade för ökad specialisering och mervärde av det svenska biståndet.

Att länder själva har huvudansvaret för sin utveckling är en central utgångspunkt i omställningen av biståndet. Inga svenska skattemedel ska försvinna i korrupktion inom ramen för svenska biståndsinsatser.

1.2 Sverige – en röst

Sverige ska tala med en samstämmig röst. Regeringen avser därför att stärka samordningen mellan utvecklingspolitiken, utrikespolitiken, säkerhetspolitiken, handelspolitiken, klimatpolitiken och migrationspolitiken genom att introducera ett nytt koncept med landstrategier (se avsnitt 4.1). Svenskt bistånd ska inte stödja stater eller aktörer som är icke-demokratiska eller motverkar den regelbaserade världsordningen och därmed underminerar svenska intressen.

EU-integration och ekonomisk utveckling, fred och säkerhet i Ukraina och i vårt närområde är en grundläggande del av arbetet för att möta de utmaningar Sverige och Europa står inför. Därutöver är Sverige en stor givare av humanitärt bistånd – både till Ukraina och globalt – och avser att öka andelen humanitärt stöd med anledning av växande humanitära behov i världen. Att stå upp för FN-stadgan inklusive principen om staters suveränitet och territoriella integritet samt att säkra en demokratisk och fredlig utveckling i Ukraina och närområdet utgör existentiella frågor för Europa. Regeringens starka fokus på Ukraina och vårt grannskap utgör således en central del i omställningen av biståndspolitik.

Globalt ska biståndet bidra till att förebygga krig och väpnade konflikter, motverka pågående aggressioner samt främja säkerhet och stabilisering efter konflikt. Särskild vikt läggs vid kvinnors och flickors utsatthet i konfliktsituationer. Biståndspolitikerna ska också utvecklas för att bli ett bättre verktyg för att främja återvändande, frivillig återvandring och hållbar återintegrering samt för att minska den irreguljära migrationen.

Synergier mellan bistånd och handel

Inget land har lyfts ur fattigdom endast genom internationellt bistånd. Det globala utvecklingssamarbetet – med dess i sammanhanget begränsade resurser för att nå de ambitiösa mål som överenskommit i Agenda 2030 – kan bara vara en liten del av ett lands resa från fattigdom till välstånd. Det är värt att notera i sammanhanget att två tredjedelar av världens fattiga lever i medelinkomstländer. Svenskt bistånd ska lyfta fler människor ur fattigdom och på sikt in i välstånd.

Biståndet kan utgöra ett värdefullt bidrag, men betydligt mer behövs för att minska fattigdomen. Handel, privata investeringar, lån och inhemsk resursmobilisering är nödvändigt för att länder ska kunna nå de globala målen för hållbar utveckling. Att stimulera ekonomisk tillväxt och handel i våra partnerländer är därmed en betydande del i regeringens arbete mot fattigdom i världen. Utvecklingssamarbetet ska bidra till mobilisering av andra aktörers, inklusive den privata sektorns, engagemang och investeringar i hållbar utveckling.

Synergierna mellan utvecklingssamarbetet, främjandet och handelspolitiken utgör en del av reformen för att främja hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt. Regeringen vill skapa förutsättningar för utvecklingsländer och människor att genom handel och ekonomisk utveckling ta sig från fattigdom till välstånd samt främja bredare relationer med Sveriges partnerländer bortom biståndet.

En regelbaserad världsordning, inklusive en fri- och regelbaserad världshandel, är avgörande för en positiv global utveckling. Företagande, utbildning, entreprenörskap, näringslivs- och marknadsutveckling, elektrifiering, tryggad livsmedelsförsörjning och digitalisering är alla exempel på viktiga områden som långsiktigt kan förbättra människors levnadsvillkor.

1.3 Förbättrad synlighet och kommunikativt genomslag internationellt

Utvecklingssamarbetet ska utgöra en del av svensk utrikespolitik. Därför ska extern kommunikation till utländska målgrupper kring svenska biståndsfinansierade insatser förtydligas och öka där det är relevant. Det kan gälla i både internationella fora och samarbetsländer. Kommunikationen ska vara saklig, strategisk och effektiv. Genom att kommunicera om Sveriges engagemang och insatser i samarbetsländer ska förutsättningar för stärkta relationer med nyckelaktörer skapas.

Strategisk kommunikation och offentlig diplomati är viktiga verktyg för att främja en god Sverigebild och för att bygga motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan riktad mot Sverige. På så sätt förebyggs att felaktig information om Sverige och svenskfinansierade insatser sprids och får fäste.

Biståndsverksamhet i samarbetsländer ska utgöra en del av utlandsmyndighetens löpande kommunikation och ingå i myndighetens kommunikationsplan. I syfte att utveckla kommunikationen avser regeringen att ta fram riktlinjer och instruktioner kring samordningen av kommunikationsinsatser mellan Regeringskansliet (UD) och Sida i Sverige. I dialog med myndigheter såsom Sida, FBA och Svenska Institutet avser regeringen även att ta fram riktlinjer och instruktioner kring hur Sveriges biståndsinsatser ska kommuniceras partnerländer under en Sverige- och #TeamSweden-vinjett samt hur Sverige i sin kommunikation bidrar till maximalt genomslag för #TeamEurope-ansatsen där så är relevant.

1.4 Ökat fokus på Ukraina och närområdet

Ukrainas framtid avgör Europas öde. Sverige står bakom Ukrainas kamp för att vinna kriget och därefter att vinna freden. De övergripande prioriteringarna, som framgår i Strategin för

Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023–2027, är att stötta Ukrainas demokrati, samhällelig och ekonomisk uppbyggnad, gröna omställning och ett framtida EU-medlemskap. Regeringen kommer därför att fortsätta att ge omfattande stöd till Ukraina så länge det behövs. För att regeringen snabbt ska kunna svara på uppkomna behov behöver biståndet ha ett stort mått av flexibilitet.

För regeringen är det viktigt att mobilisera stöd inom EU för att med unionen som plattform stärka alla delar av stödet och uppbyggnaden av Ukraina. I detta arbete ingår att öka och fördjupa svensk, europeisk och internationell samordning mellan utvecklingsamarbete, handel och främjande för att mer effektivt mobilisera privata investeringar till Ukrainas uppbyggnad. Regeringen kommer därför att samverka med det svenska näringslivet och lyfta fram svenska aktörers mervärde, såsom myndigheter, företag och civilsamhället inom områden som särskilt efterfrågas av Ukraina.

Det är dessutom viktigt för regeringen att stärka förutsättningarna för ökad transparens, demokratiskt ansvarsutkrävande och minskad korruption i det ukrainska samhället. Likväl är det av betydelse att stärka den ukrainska förmågan till ansvarsutkrävande vad gäller krigsförbrytelser och andra brott som begåtts i samband med Rysslands aggression.

EU-närmande och demokratisering i närområdet

De säkerhetspolitiska, demokratiska och ekonomiska effekterna av den ryska aggressionen i det bredare närområdet är långtgående. Otillbörlig informationspåverkan, cyberattacker och hybridhot utgör en del av den ryska aggressionen mot Ukraina.

Den ryska aggressionen har lett till en förnyad dynamik i arbetet med EU:s utvidgning. Regeringen avser att ha ett tydligt fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och reformer för ett framtida EU-medlemskap för länder i närområdet som strävar efter det och bidra till stärkta förutsättningar för deras EU-integration. Regeringen kommer också arbeta för att stärka civilsamhället i deras arbete med samhällsenlig utveckling och medborgerligt ansvarsutkrävande.

Sverige ska fortsatt vara en framträdande partner till länderna i EU:s östra grannskap. Moldavien och Georgien är särskilt hårt drabbat av effekterna av den ryska aggressionen mot Ukraina och utöver dessa påfrestningar är länderna också hårt pressade av ryska försök till politisk destabilisering. Även Armenien har under den senaste tiden tagit allt större avstånd från Ryssland. Det är därför särskilt angeläget att Sverige och EU fortsatt bidrar till att stärka Armeniens motståndskraft mot yttre påverkansförsök i detta läge. Regeringen avser att utveckla stödet till Moldavien, Georgien och Armenien för att hjälpa länderna att möta regionala utmaningar, stötta arbetet med EU-närmandet och minska riskerna för rysk otillbörlig påverkan, samt fortsatt stödja det hårt pressade belarusiska och ryska civilsamhället och oberoende aktörer som verkar för ett demokratiskt och fritt Belarus och Ryssland.

Sveriges reformsamarbete i västra Balkan bör ytterligare stärkas under mandatperioden. Regeringen avser därför att öka synergier med EU:s arbete och ha ett framtida EU-medlemskap som mål för verksamheten i västra Balkan, vilket ställer krav på genomgripande reformer i samarbetsländerna, samt utveckla synergier mellan handel, främjande och utvecklingssamarbete i västra Balkan.

2 De finansiella ramarna

Svenskt bistånd är generöst och förutsägbart. Biståndsbudgeten för 2023–2026 uppgår till 56 miljarder kronor per år och är frikopplad från bruttonationalinkomsten. Utgångspunkten är att svenskt bistånd klassificeras som ODA enligt OECD-DAC. Avräkningar för kostnader för mottagandet av asylsökande och skyddsbehövande i Sverige begränsas till maximalt 8 procent av biståndsbudgeten per år under samma period.

För att öka omfattningen och effekten av utvecklingsfinansieringen ytterligare ska svenska biståndsmedel användas för att:

- katalytiskt öka den inhemska resursmobiliseringen, till exempel skatteintäkter, i samarbetsländer och främja kapital från andra aktörer, inklusive den privata sektorn,
- verka som hävstång för att mobilisera andra finansiella resurser genom institutioner för utvecklingsfinansiering och internationella finansiella institutioner,
- andelen bistånd som kanaliseras via kärnstöd till multilaterala organisationer begränsas och andelen bistånd som kanaliseras via civilsamhället ökar. Det multilaterala samarbetet ska fokuseras till de organisationer som arbetar med de tematiska prioriteringarna, samt med humanitär flyktinghjälp och barns rättigheter.

3 Tematiska prioriteringar

Regeringens angivna tematiska prioriteringar fokuserar på de områden där Sverige har intressen och kan bidra med störst mervärde genom en bred resursbas och upparbetad erfarenhet samt där det finns bäst förutsättningar att uppnå målen och behoven är som störst. Regeringens prioriteringar kommer att anpassas utifrån kontext och lokala behov, men även till det tydliga mervärde som svenskt bistånd kan ge i varje given situation.

Utvecklingssamarbetet fungerar endast när parterna har gemensamma intressen och värderingar.

3.1 Fattigdomsbekämpning genom jobbskapande, handel och utbildning

Marknadsekonomisk utveckling kan skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välbefinnande samt för att långsiktigt minska fattigdomen i världen. Det kräver dock att rättsstatens principer – däribland ägande-, arvs- och avtalsrätt – upprätthålls, att finansiella system fungerar samt att institutionella ramar för handel och investeringar utvecklas. Det krävs även att befolkningen får tillgång till lokala arbetstillfällen och marknader. Utbildning är också en

viktig förutsättning för ekonomisk utveckling, ökad tillväxt, förbättrade handelsmöjligheter, bättre hälsa och ett ökat välstånd.

Utvecklingsarbetet har därmed en viktig uppgift att i nära samspel med privata aktörer skapa förutsättningar i partnerlandet för arbete, handel och investeringar samt stärka lokalt näringsliv så att människor och länder långsiktigt kan resa sig ur fattigdom. Regeringen avser att:

- främja partnerländernas kapacitet att delta i en regelbaserad världshandel som tillåter att företag i partnerländerna deltar i den lokala, regionala och globala ekonomin i enlighet med frihandelsagendan,
- stödja småskaligt företagande, lantbruk och entreprenörskap i partnerländer, i syfte att stärka lokala marknader och bidra till ökad ekonomisk frihet och egenmakt,
- bidra till stärkt äganderätt och ett förbättrat affärsklimat,
- i samspel med det lokala näringslivet, och där så är relevant i nära dialog och samverkan med svenskt näringsliv och andra svenska aktörer, bidra till förbättrade försörjningsmöjligheter för människor i fattigdom,
- ökad ekonomisk frihet, företagande och innovation ska eftersträvas i svenska utvecklingsinsatser,
- i samverkan med offentliga och privata aktörer i partnerländer främja och stödja utvecklingen av en säker digital och teknisk infrastruktur, vilken förenar ekonomisk utveckling, säkerhet och respekt för mänskliga fri- och rättigheter,
- stödja reformer för inhemsk resursmobilisering och tekniskt samarbete med partnerländer i syfte att uppnå en förbättrad skattepolitik och effektivare system för att öka skatteintäkterna och förhindra skatteflykt samt främja god förvaltning,
- där så är möjligt genom biståndsinsatser, bidra till att formalisera ekonomin så att landets egen resursbas kan öka. Detta har även en viktig jämställdhetskomponent då många som deltar i den informella ekonomin är kvinnor,
- stärka partnerländernas och företags förmåga att möta ökade krav på transparens och hållbarhet i leverantörskedjor – och tillsammans med Kommerskollegium – stärka partnerländernas samt företags förmåga att delta i internationell handel,
- främja de möjligheter som digitaliseringen för med sig för individer, näringsliv, civilsamhälle och offentlig förvaltning.

Tillgång till utbildning och livslångt lärande

Utbildning är en mänsklig rättighet och en grundsten för demokrati och jämställdhet, därför är det viktigt att utbildningssektorn är välfungerande, och där det är relevant, genomför nödvändiga reformer för lärande. Covid-19-pandemin försämrade dramatiskt förutsättningarna för en positiv utveckling inom utbildning genom en fördjupad lärandekris. För att bidra till utbildning och livslångt lärande avser regeringen att:

- fortsätta arbetet för en god, likvärdig och inkluderande utbildning för att nå Agenda 2030 mål 4 med särskild uppmärksamhet på flickor och kvinnor, inklusive genom finansiering som ger hävstångseffekter,
- skapa vägar in i den formella ekonomin och in på arbetsmarknaden genom egenförsörjning och ökad anställningsbarhet,
- stödja yrkesutbildning och kapacitetsutveckling inom sektorer som är efterfrågade i den lokala ekonomin,
- bidra till förbättrad tillgång till rent vatten, sanitet och hygien i skolor samt stärka förutsättningar för trygga och säkra skolmiljöer.

3.2 Förbättrad hälsa för de allra mest utsatta

God hälsa och utbildning är en förutsättning för människor att nå sin fulla potential. Investeringar i hälsa och utbildning är viktigt för ett samhälles utveckling och välmående. Covid-19-pandemin har understrukt vikten av att skydda och främja hälsa. Detta kräver en kombination av fungerande hälso- och sjukvårdssystem, åtgärder för att förhindra och bekämpa hälsohot, förbättrade förutsättningar för tillgång till god hälsa samt att främja alla individers fulla åtnjutande av SRHR.

Bättre förutsättningar för god hälsa och stärkta hälso- och sjukvårdssystem

För att bidra till förbättrade förutsättningar för god hälsa avser regeringen att:

- främja hälsoinsatser för de mest utsatta, vaccinationer, tillgång till livräddande behandling och insatser för psykisk hälsa, särskilt i humanitära krissituationer,
- bidra till motståndskraftiga hälso- och sjukvårdssystem, särskilt kompetensförsörjning och utbildning inom hälso- och sjukvården,
- säkerställa hållbar finansiering inklusive ansvarsutkrävande, transparens och antikorrruption i hälsosektorn,
- främja forskning, innovation, digitalisering samt fungerande marknader för säkra och effektiva vaccin och läkemedel för att öka tillgång till hälso- och sjukvård samt SRHR,

- bidra till sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande insatser som möjliggör hälsosamma liv och främjar välbefinnande.

Förhindra och bekämpa hälsobot, inklusive pandemier och antimikrobiell resistens

Utifrån lärdomar från covid-19-pandemin och andra hälsopot och kriser avser regeringen att:

- investera i stärkt beredskap mot hälsopot med fokus på förstärkt smittskydds- och folkhälsoarbete i låg- och medelinkomstländer,
- bidra till utvecklad lokal kapacitet i utvecklingsländer att tillverka vaccin och läkemedel,
- bidra till ökad medvetenhet, saklig informationsspridning, kapacitetsutveckling samt forskning och innovation för att förebygga och hantera hälsopot,
- arbeta mot det växande globala hälsopotet antibiotikaresistens genom att förhindra spridning av infektioner och resistenta bakterier bland människor, djur och i naturen (One Health),
- verka för tillgång till vatten, sanitet och hygien och tillgång till och ansvarsfull användning av antibiotika i världen.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Regeringen kommer att prioritera arbetet för alla individers fulla åtnjutande av SRHR genom att:

- stödja insatser som stärker kvinnors och flickors självbestämmande, ekonomiska egenmakt och utbildningsmöjligheter,
- motverka alla former av sexuellt och könsrelaterat våld och skadliga sedvänjor samt främja skydd av och stöd till offer för våld samt involvera män och pojkar i arbetet,
- integrera SRHR-tjänster i utbildnings-, hälso- och sjukvårdssystem, öka tillgången till utbildad personal – särskilt barnmorskor – och adekvat vård av gravida, mödrar och nyfödda,
- stödja insatser som förbättrar tillgången till allsidig och tillgänglig sexualundervisning, hållbar familjeplanering, moderna preventivmedel samt säker och laglig abort.

3.3 Främja frihet och bekämpa förtryck

Respekt för demokrati och rättsstatens principer är centralt för åtnjutandet av de mänskliga fri- och rättigheterna. Demokrati är avgörande för frihet, fred och säkerhet och för att nå de globala hållbarhetsmålen. Grunden för demokrati är fria val. Utvecklingssamarbetet har en

viktig roll i arbetet med att motverka den demokratiska tillbakagången på många håll i världen. Sverige ska vara en stark röst och aktör för demokrati, mänskliga fri- och rättigheter och rättsstatens principer för att öka människors frihet och bekämpa förtryck.

Regeringen ska särskilt verka för att stärka mänskliga fri- och rättigheter, såsom yttrande- och religionsfrihet, sexuella och reproduktiva rättigheter, rättigheter för kvinnor och flickor, barn och unga, hbtqi-personer och för personer med funktionsnedsättning. Organisationer som har främjande av demokrati och mänskliga fri- och rättigheter som primärt syfte är särskilt prioriterade.

Korruption underminerar tilliten i samhället, bland annat till samhällets institutioner och deras förmåga att upprätthålla lika villkor för alla och är en starkt bidragande orsak till fattigdom och bristande utveckling av demokratiska rättigheter runt om i världen. Den drabbar dessutom de fattiga hårdast. Uppbyggnaden av effektivt fungerande statlig administration och tillämpning av rättsstatens principer har direkt påverkan på de flesta standardmått för mänskligt välbefinnande. God förvaltning är en av de enskilt viktigaste faktorerna för att utrota fattigdom samt främja utveckling och ansvarsutkrävande. Biståndet ska därför verka för att minska korruption och stärka rättssystemen.

Stärka demokrati och främja fria val

Regeringen ska verka för demokrati, inklusive främjandet av fria val, och rättsstatens principer genom att:

- stödja demokratiska institutioner och aktörer i partnerländer, inklusive lokala valövervakningsinsatser,
- stödja insatser som stärker demokratiska politiska partier och flerpartisystem,
- prioritera stöd till institutioner och samhällsviktiga sektorer i samarbetsländer som genomför reformer i demokratisk riktning,
- göra en särskild satsning för att skapa förutsättningar för fria val, inklusive i konflikt- och postkonfliktmiljöer, genom att till exempel stärka valmyndigheters arbete, skydda valprocesser mot otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information, samt främja fri och oberoende media,
- verka för ett oberoende rättsväsende som möjliggör rättssäkerhet och ansvarsutkrävande i samarbetsländer.

Öka stödet till civilsamhället och försvarare av mänskliga fri-och rättigheter och demokrati

Ett livskraftigt, pluralistiskt och självständigt civilsamhälle, fria och oberoende medier och ett fritt och dynamiskt kulturliv är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Regeringen avser därför att:

- ytterligare bidra till ett starkt civilsamhälle och stödja organisationer, demokratirörelser, aktörer och nätverk som står upp för mänskliga fri- och rättigheter, samt bevakar och slår vakt om demokrati och rättsstatens principer,
- öka stödet till människorätts- och demokratiförsvare,
- prioritera stödet till skydd för journalister och personer inom rättsväsendet,
- främja demokratiskt deltagande och representation för minoriteter, personer med funktionsnedsättning, kvinnor och unga personer,
- främja religionsfriheten, inklusive rätten till frihet från religion, en sekulär lagstiftning och rättstillämpning, och religiösa minoriteters rättigheter, särskilt kristna som idag utgör en speciellt förföljd religiös grupp i världen.

Främja frihet på nätet och minska den digitala klyftan

En ökad digitalisering underlättar för demokratisk, social och ekonomisk utveckling och välbefinnande och skapar stora utvecklingsmöjligheter. Respekt för yttrandefriheten och rätt till oberoende fakta och information, även i digitala miljöer, är en grundbult i ett demokratiskt samhälle. Regeringen avser därför att:

- stödja insatser som främjar ett öppet, fritt och säkert internet där såväl rätten till yttrandefrihet som rätten till privatliv respekteras,
- stödja insatser som minskar den digitala klyftan så att fler kan ta del av digitaliseringens möjligheter och positiva effekter, med särskilt fokus på kvinnor och flickor och personer som tillhör grupper som är särskilt utsatta,
- bidra till arbetet mot otillbörlig informationspåverkan och för stärkt förmåga inom digitaliserings- och cybersäkerhetsområdet.

3.4 Utökad och effektiviserat klimatbistånd

Svenskt bistånd ska bidra till att påskynda den gröna globala omställningen och stärka anpassningsarbetet för att stödja genomförandet av Parisavtalet och Kunming-Montreal ramverket om biologisk mångfald. Ökad effektivitet uppnås genom ett större fokus på stora utsläppsländer, inklusive medelinkomstländer, anpassningsinsatser i redan utsatta länder genom att engagera lokala myndigheter och näringsliv, mobilisera privat kapital samt samarbeta med, och verka för större effektivitet, i de stora klimatfonderna och utvecklingsbankerna.

Den biologiska mångfalden är allvarligt hotad och behöver värnas, både på land och i havet. Att värna den biologiska mångfalden bidrar även till ett effektivt klimatarbete och är centralt för att uppnå hållbara livsmedelssystem och en tryggad global vatten- och

livsmedelsförsörjning. Att binda kol i ekosystem på land och i hav är till exempel ett effektivt sätt att begränsa utsläppen. Här finns innovativa lösningar och den svenska resursbasen ska tas tillvara i ökad utsträckning.

Ett mer katalytiskt klimatbistånd och påskyndad global klimatomställning

Svenskt klimatbistånd ska i ökande grad bidra till energieffektivisering och effektiv utsläppsminskning, inte minst i partnerländer med stora utsläpp, inklusive bidrag till omställning till fossilfri energi. En utgångspunkt är att medel från biståndsbudgeten inte investeras i fossil verksamhet, undantaget om insatsen bidrar till att uppnå den övergripande prioriteringen om effektiv utsläppsminskning. Regeringen avser att:

- öka och effektivisera svenskt klimatbistånd och samtidigt mobilisera annat kapital i större utsträckning,
- stärka de katalytiska effekterna av klimatbiståndet genom teknisk innovation och mobilisering av kapital från den privata sektorn, exempelvis via utlysningfonder (s.k. *challenge funds*) och garantier. Detta gäller såväl utsläppsminskning som anpassning,
- utveckla lokal kapacitet och förutsättningar för finansmarknader, resursmobilisering och ett attraktivt investeringsklimat för att hantera den tredubbla planetära krisen gällande klimat, biologisk mångfald och föroreningar,
- utveckla samarbetet för resursmobilisering av privat kapital för klimatomställning tillsammans med USA och nordiska länder,
- engagera ytterligare svenska aktörer, inklusive myndigheter, näringsliv och universitet. Swedfund International AB (Swedfund) har här en central roll i sin kapacitet att genomföra gröna investeringar,
- stärka arbetet för att svenska företags innovationer och hållbara lösningar som efterfrågas av partnerländer ska bidra till klimatomställningen,
- främja hållbar upphandling och bidra till policyutveckling kring upphandlingar. Regeringen ska via myndigheterna bidra till måluppfyllelsen av Agenda 2030 genom att stimulera och stödja svenska företag att delta i internationella upphandlingar,
- möjliggöra genomförande av utvecklingsinsatser i länder där Sverige saknar en landstrategi men kan bidra med svenska lösningar som är strategiskt viktigt för den gröna omställningen,
- hänsyn till klimat- och miljöpåverkan ska tas där så är relevant,
- arbeta för en hållbar energiomställning, inte minst i östra grannskapet,

- stärka arbetet för att utvecklingsfinansiering globalt i ökad utsträckning ska kunna användas för föregripande insatser i klimatrelaterade humanitära kriser.

3.5 Stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt

Svenskt bistånd ska vara en tydlig kraft för jämställdhet med särskilt fokus på att stärka kvinnors och flickors fri- och rättigheter, egenmakt och möjligheter. Jämställdhet är en frihetsfråga och ett svenskt kärnvärde. Det är både ett mål i sig och ett medel för att uppnå andra mål. Utgångspunkten för regeringens arbete med jämställdhet är varje individs lika värde. Jämställdhet ska beaktas i alla relevanta insatser. Könsupplad statistik är en förutsättning för att utifrån fakta belysa skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, i olika sammanhang samt visa hur jämställdhet stärker utvecklingsarbetet.

Regeringen kommer att fokusera på två övergripande områden för att driva ett strategiskt jämställdhetsarbete i biståndspolitiken.

Främja kvinnors och flickors möjlighet att fritt bestämma över sina liv och kroppar

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) utgör en förutsättning för kvinnors och flickors egenmakt och aktiva deltagande i samhället. Kvinnors och flickors utsatthet för olika typer av våld och övergrepp ökar kraftigt i konfliktsituationer, men få förövare straffas.

Regeringen ska arbeta aktivt för att kvinnor och flickor ska vara fria att själva bestämma över sina liv och kroppar genom att:

- öka fokus på att stärka kvinnors och flickors fulla åtnjutande av SRHR och övriga mänskliga fri- och rättigheter,
- främja insatser för att motverka normer och sedvänjor som begränsar flickors och kvinnors frihet och självbestämmande,
- arbeta för kvinnors och flickors åtnjutande av lika rättigheter och likhet inför lagen i partnerländerna,
- arbeta för kvinnors politiska inflytande och deltagande,
- främja flickors utbildning, speciellt i kris och konflikt, och kvinnors deltagande i fredsprocesser,
- stödja arbete mot alla former av sexuellt och könsrelaterat våld, utnyttjande i prostitution och människohandel och skadliga sedvänjor såsom könsstympning, och tvångssterilisering,

- prioritera arbetet mot barnäktenskap i relevanta sammanhang på platser där det förekommer som sedvänja eller är lagligt, i syfte att stärka lagstiftningsarbete och ansträngningar som motverkar barnäktenskap,
- bidra till ansvarsutkrävande i konflikt, inte minst för sexuellt våld och övergrepp i konflikt.

Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt

Kvinnors och flickors frihet att bestämma över sina egna liv och möjlighet att på samma villkor som män och pojkar delta i samhället är inte bara ett mål i sig utan även en faktor som bidrar till att främja samhällsutvecklingen i stort. Regeringen avser därför att:

- främja kvinnligt företagande, inklusive marknadstillgång, mikrolån, utbildning och entreprenörskap i det lokala näringslivet samt kvinnors lika lagliga rätt till ägande-, arvs- och besittningsrätt för att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt,
- prioritera insatser som minskar det digitala gapet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

3.6 Stärkta synergier mellan bistånds- och migrationspolitiken

För att möta globala utmaningar kopplade till irreguljär migration och tvångsfördrivning, återvändande och återvandring krävs ett ökat fokus på migration inom utvecklingssamarbetet. Särskilt prioriterat är att värna det svenska intresset i att motverka irreguljär migration och dess risker, främja återvändande, frivillig återvandring och hållbar återintegrering samt att minska grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning. Utvecklingssamarbetet har en viktig roll att spela i att stärka återvändande eller återvandrande migranternas positiva bidrag till utveckling i låg- och medelinkomstländer.

Främja internationella samarbeten för en ansvarsfull migration

En hållbar internationell migration förutsätter att länder följer internationella förpliktelser och hanterar migration ansvarsfullt. Regeringen avser därför att:

- använda utvecklingssamarbetet som en utrikespolitisk hävstång för att få till stånd förbättrade samarbeten om migration med tredje länder, inklusive genom fördjupad dialog med berörda regeringar,
- stärka transitländers kontroll, gränsförfarande, samverkan och migrationshantering,
- villkora delar av utvecklingsbiståndet, i syfte att mottagarlandet ska följa folkrättsliga principer och samarbeta med Sverige i frågor om återtagande av sina medborgare, inklusive undanröjande av verkställighetshinder såsom att inte utfärda resehandlingar,

- stärka partnerländerns kapacitet att motverka irreguljär migration, till exempel genom samarbete med internationella organisationer, EU, FN och nationella migrations- och gränsmyndigheter.

Minska antalet irreguljära migranter och personer på flykt

Biståndet kan bidra till att minska de negativa orsaker och strukturella faktorer som gör att folk lämnar sina hem. Det kan hjälpa migranter som vill eller måste återvända samt stödja varaktiga lösningar för personer på flykt. Regeringen avser därför att:

- främja möjligheter till och hållbar återintegrering av återvändande och återvandrande individer i ursprungslandet, genom till exempel återvändandecenter samt lokala program,
- öka erfarenhetsutbytet med andra givare och samarbetspartners om utvecklingssamarbetet som verktyg för att bidra till ökat återvändande,
- bidra till möjligheter för frivillig återvandring, inklusive genom stöd till fredsbyggande insatser och återuppbyggnad av krigsdrabbade samhällen,
- verka för att motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning, bland annat inom ramen för de tematiska prioriteringarna för utvecklingsbiståndet.

Motverka risker och sårbarhet för värdsamhällen, migranter och flyktingar

Irreguljär migration och tvångsfördrivning medför oönskade ekonomiska, sociala och humanitära konsekvenser för individen, ursprungs-, transit- och mottagarländer. Att motverka risker och sårbarhet för värdsamhällen, migranter och flyktingar ökar förutsättningarna för utveckling och välfärd, men kan också bidra till minskad sekundär migration. Regeringen avser därför att:

- bekämpa människosmuggling och människohandel,
- stärka värdsamhällens kapacitet för migrations- och flyktingmottagande i låg- och medelinkomstländer,
- verka för att öka migranters och flyktingars åtnjutande av rättigheter i värdsamhällen, inklusive genom förbättrad tillgång till grundläggande samhällstjänster,
- verka för hållbara integrationslösningar och vidarebosättningar i tredje land,
- i relevanta sammanhang, integrera arbetet med att säkerställa en säker, ordnad och reguljär migration, stärka förutsättningarna för återvändande och hållbar återintegrering samt motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning.

3.7 Stärkt humanitärt stöd för att rädda liv och lindra nöd

De humanitära behoven ökar globalt. Det humanitära biståndet skiljer sig från utvecklingsarbetet och utgår från principerna om humanitet, neutralitet, oberoende och opartiskhet och fördelas utifrån bedömningar av humanitära behov i ett globalt perspektiv. Det normativa ramverket för humanitärt bistånd utgörs av den internationella humanitära rätten och de humanitära principerna. Målet för svenskt humanitärt bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet hos människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, terrorism, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden. För ett konsoliderat svenskt bidrag till det multilaterala humanitära arbetet ska finansiering fokuseras till de organ som arbetar mest effektivt och transparent med fokus på de allra mest utsatta.

Regeringens ambition för det humanitära biståndet är att globalt minska den kraftigt växande klyftan mellan behov och finansiering, speciellt i de katastrofområden där klyftan är särskilt stor. Sveriges arbete fokuserar på tre övergripande områden:

Minska de humanitära behoven

För att minska de humanitära behoven avser regeringen att:

- öka andelen svenskt humanitärt bistånd inom befintlig biståndsbudget för att lindra nöden hos människor som drabbats av katastrofer, väpnade konflikter, fördrivning, otrygg livsmedelsförsörjning och svält,
- arbeta för att stärka SRHR i flyktingläger,
- verka för att utvecklingsaktörer, inklusive Världsbanken och regionala utvecklingsbanker, ytterligare stärker sin närvaro och sitt engagemang samt upprätthåller grundläggande samhällstjänster i sköra stater och konfliktområden där humanitära kriser pågår,
- verka för att bygga motståndskraft, inte minst i utdragna humanitära kriser, genom utvecklingsfinansierad klimatanpassning i utsatta samhällen,
- verka för att utveckla och säkerställa efterlevnad av internationell policy kring samverkan och synergier mellan humanitärt bistånd, utvecklingsarbete och fredsbyggande för att förebygga och minska risken för utdragna humanitära kriser,
- verka för fredssträngningar, inklusive konfliktförebyggande och stabilisering, i syfte att minska konflikter som driver ökade humanitära behov,
- stödja civil krishantering och reformer av säkerhetssektorn.

Utöka givarbasen för det humanitära biståndet

Den nuvarande givarbasen för det humanitära biståndet är snäv, inte minst i ljuset av de växande behoven. För att utöka givarbasen avser regeringen att:

- förmå fler länder, inklusive inom EU, att öka sitt humanitära bistånd samt öka engagemanget från potentiella och nya givare, liksom den privata sektorn och internationella finansiella institutioner.

Stärka effektiviteten i genomförandet av humanitärt bistånd

De begränsade humanitära resurser som finns ska användas så effektivt som möjligt. För att stärka effektiviteten i genomförandet av det humanitära biståndet avser regeringen att:

- verka för en tydligare prioritering inom det humanitära biståndet,
- verka för flexibel och flerårig finansiering, i syfte att möjliggöra för humanitära aktörer att snabbt bemöta uppkomna och förvärrade kriser,
- verka för att de humanitära organisationerna förbättrar visibilitet, transparens och återrapportering för hur givarländernas bistånd används, för att öka givarländernas incitament för flexibel och flerårig finansiering,
- prioritera samverkan med likasinnade humanitära givare och organisationer för att gemensamt få bättre genomslag i internationell och lokal kontext,
- stödja ansträngningar för att globalt öka kanaliseringen av humanitärt stöd via civilsamhällsorganisationer.

4 Reform av regeringens styrning av internationellt bistånd

Regeringens styrning av det internationella biståndet ska vara strategisk och syfta till att regeringens prioriteringar får genomslag. Den ska också säkerställa att biståndet är en effektiv del av den samlade svenska utrikespolitiken. Verksamhet som finansieras av biståndsmedel ska genomsyras av tydliga krav på resultat, effektivitet, långsiktighet och transparens. Uppföljningen av resultat ska stärkas. Den kunskapsresurs som utgörs av internationella organisationer och tankesmedjor ska nyttjas bättre. Det svenska biståndets resultat ska kunna redovisas mot tydliga och mätbara mål inom ramen för regeringens prioriteringar.

Regeringen formulerar kontinuerligt tidsbegränsade strategier som instrument för målstyrning av den biståndsfinansierade verksamheten. Strategier finns för geografiskt, både för enskilda länder och för regioner, och tematiskt inriktat bistånd samt för Sveriges engagemang i internationella organisationer. Antalet strategier har under senare år ökat, varpå strategistyrningen har blivit alltför omfattande och svåröverskådlig. Det stora antalet

strategier gör det svårt att på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt styra och följa upp verksamheten. Regeringen avser därför genomföra följande reformer med fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet.

4.1 Fokus på långsiktighet genom resultat och kvalitet

Regeringen kommer att utgå från de tematiska och geografiska prioriteringarna i framtagandet av nya strategier eller vid uppdatering av befintliga strategier. Detta för att utvecklingsarbetet ska präglas av långsiktighet. En förbättrad och förtydligad styrning ger bättre förutsättningar för genomslag för regeringens prioriteringar, långsiktighet och en närmare integrering av olika politiska områden, så som utrikespolitik, säkerhetspolitik, klimatpolitik, migrationspolitik, handelspolitik och biståndspolitik till gagn för den bredare relationen med Sveriges partnerländer. Resultat inom biståndet uppnås över tid och långsiktighet i styrningen är avgörande för biståndets möjlighet att få effekt. Regeringen avser därför att gå från bilaterala biståndsstrategier till det nya konceptet landstrategier. Regeringen avser att:

- löpande vid framtagandet av bilaterala samarbetsstrategier gå från biståndsstrategier till landstrategier, där Sveriges biståndsenagemang sätts i ett bredare sammanhang. Dessa ska präglas av tydliga och samstämmiga målsättningar, både för vad Sverige vill uppnå, kan bidra med i det enskilda landet och reformer som samarbetslandet förväntas genomföra vid mottagandet av utvecklingsbistånd som går direkt eller indirekt till stater eller statsnära aktörer. Strategierna ska även innehålla en möjlighet till utfasning av biståndet eller andra alternativa åtgärder till revidering om inte tillräckliga framsteg görs eller om stora politiska förändringar sker i partnerlandet som ändrar förutsättningarna för samarbetet. Det kan till exempel röra sig om uteblivna resultat eller bristande reformvilja från partnerlandets sida,
- säkerställa att dessa landstrategier föregås av strategisk analys där en samlad bild görs av Sveriges relation till landet. Dessa bör identifiera svenska intressen och målsättningar samt belysa tänkbara synergier mellan utvecklingsbiståndet och andra politikområden,
- genomföra en kontinuerlig analys av Sveriges utvecklingsbistånd. Geografiska prioriteringar görs utifrån behov och en samlad bedömning av svenska målsättningar och intressen, tydliga påverkansmöjligheter och god dialog,
- minska antalet länder där Sverige verkar med bilateralt utvecklingsarbete till högst 30,
- se över strategiportföljen för att stärka genomslaget av, och förbättra förutsättningarna för, regeringens prioriteringar,
- underlätta för Sveriges många samarbetspartner att ta del av flexibel finansiering,

- öka förutsättningar för myndigheter, som har regeringens mandat att bedriva verksamhet inom Sveriges internationella utvecklingssamarbete, att mer effektivt bidra genom samarbete med myndigheter i andra länder,
- under 2024 och 2025 fasa ut ett antal multilaterala organisationsstrategier och organisationssamarbeten för att koncentrera svenskt stöd till de organisationer som arbetar med de tematiska prioriteringarna, samt med humanitär flyktinghjälp och barns rättigheter,
- effektivisera och konkret förbättra kvaliteten i biståndsarbetet i linje med reformagendans ambition, bland annat genom att säkerställa ett kontinuerligt lärande och användande av de möjligheter som digitalisering skapar. Till arbetet ska relevant kunskap knytas,
- fastställa tydliga, långsiktiga och konkreta mål som kan följas upp och förbättra den långsiktiga utvärderingen,
- utveckla mål- och resultatstyrningen i strategier genom att begränsa antalet mål i strategierna samt se över strategiernas detaljeringsnivå och nivån för övriga styr signaler,
- ge Sida och Folke Bernadotteakademien (FBA) i uppdrag att utveckla och redovisa kvalitativa och kvantitativa resultatindikatorer samt hur oberoende utredningar och policynära forskningsresultat omhändertas i verksamheten,
- stärka Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) möjligheter till analys och långsiktig utvärdering av svenskt utvecklingssamarbete samt ge policyrekommendationer.

4.2 Ökad transparens

Transparensen i biståndspolitikerna ska öka i syfte att säkerställa att medborgarna har kännedom om hur deras resurser nyttjas samt främja extern utvärdering. Transparens är att visa vad som spenderas var, varför, av vem och med vilka resultat. Grundläggande principer för transparens gäller alla aktörer som tar del av statliga medel för att bedriva verksamhet inom utvecklingssamarbetet. I syfte att säkerställa ökad transparens avser regeringen att:

- ge Sida i uppdrag att utveckla transparensgarantin¹ och modernisera den digitala informationsplattformen OpenAid. Användarvänligheten och sökbarheten ska öka, datavisualiseringens många möjligheter ska tillvaratas och de resultat som insatser gett ska visas,

---

¹ Transparensgarantin innebär att allmänna handlingar och offentlig information om det svenska biståndet är tillgängligt på openaid.se.

- ge Sveriges multilaterala samarbetspartners uppdraget att löpande rapportera resultat av svenskfinansierade insatser till Sida för publicering på OpenAid,
- ge Sida i uppdrag att säkerställa att regeringens tematiska prioriteringar går att följa på OpenAid, men även att det går att se hur mycket medel som sammantaget tillförs till varje tematiskt område i respektive land,
- ge Sida och berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa mekanismer inom transparensgarantin så att de civilsamhällsaktörer som erhåller svenska biståndsmedel rapporterar resultat. Utöver den övergripande beskrivning som idag redovisas i CSO-databasen ska redovisningen – där det är relevant och möjligt – beskriva hur aktörerna arbetar med lokala organisationers kapacitetsutveckling och möjligheter till egen och/eller diversifierad finansiering,
- ge Sida och FBA i uppdrag att redovisa processerna för att välja samarbetspartner samt pröva förutsättningarna för ett mer öppet och inkluderande ansökningsförfarande,
- ge Sida och andra berörda myndigheter som erhåller bistånd i uppdrag att stärka arbetet med hållbar upphandling gentemot sina partners,
- se över vidareförmedling av biståndsmedel för att säkerställa transparens, effektivitet och rättssäkerhet, som till exempel att verksamheten förs över till Sida,
- inleda ett arbete med syfte att förenkla, förbättra och förtydliga regeringens resultatredovisning till riksdagen,
- systematiskt verka för att biståndsmottagare i alla led ska publicera information enligt internationell standard,
- säkerställa att myndigheter och civilsamhällsaktörer som erhåller biståndsmedel redovisar och motiverar fördelningen av personella resurser och administrationskostnader i Sverige och partnerlandet.

4.3 Ökad effektivitet

Svenskt bistånd ska bli mer effektivt, resultatorienterat och katalytiskt. Ett effektivt utvecklingssamarbete är kostnadseffektivt och uppnår positiva följdverkningar bortom den specifika insatsen, det uppnår resultat och bidrar till minskad fattigdom och ökat välstånd. Genom att aktivt motverka korruption och förbättra såväl styrning som kontroll ska Sverige stärka och vidareutveckla sina partnerskap inom utvecklingssamarbetet. Sverige leder från 2023 arbetet i det globala partnerskapet för effektivt utvecklingssamarbete (GPEDC) och kommer även långsiktigt att vara engagerat i det arbetet. Med utgångspunkt i principer för utvecklingseffektivitet ska Sverige vara en god samarbetspartner som genom tydliga och realistiska krav stödjer och stärker långsiktig utveckling med brett ägarskap i partnerländer.

Utvecklingssamarbetet behöver även i större utsträckning fungera som hävstång för att öka den inhemska resursmobiliseringen och mobilisera privata kapitalflöden för hållbara investeringar, inte minst i Afrika. Regeringen avser därför att:

- bidra aktivt till utvecklingen av resultatbaserad styrning inom OECD-DAC,
- inom GPEDC arbeta för effektivitet med fokus på resultat-, transparens-, antikorrupsions- och utvärderingsfrågor,
- i styrelser för organisationer och multilaterala fonder samt inom EU:s utvecklingssamarbete aktivt driva frågor om intern styrning och kontroll för att säkerställa effektivitet och motverka korrruption,
- förändra arbetssätt så att administrativa kostnader och transaktionskostnader samt transaktionsled kan minska i svensk biståndsverksamhet,
- undersöka förutsättningar och lämpligheten för att Sverige ska kunna investera i innovativa Världsbanksobligationer för klimat och hållbarhet,
- se över hur randomiserade kontrollstudier kan användas som ett redskap för att säkerställa ökade resultat och effektivitet i svenskfinansierade insatser,
- säkerställa att svenska myndigheter, som med regeringens mandat bedriver biståndsinsatser i ett samarbetsland, närmare samverkar med och informerar utlandsmyndigheten i det berörda landet,
- vidareutveckla det svenska garantiinstrumentet i syfte att nå en multiplikatoreffekt vad gäller investeringar och finansiella flöden,
- undersöka hur Swedfunds ägaranvisning och investeringsverksamhet bättre kan kopplas till regeringens prioriteringar och stärka Swedfunds roll för att effektivare omhänderta dessa, bland annat avseende den digitala utvecklingen och klimatomställningen, och hur Swedfund kan samverka med Sida när det gäller garantier,
- uppdra åt Sida att göra en genomlysning av det internationella kapacitetsutvecklingsprogrammet för att säkerställa att inriktningen harmoniserar med regeringens prioriteringar,
- säkerställa att Sidas kapacitetsbyggande verksamhet också inkluderar näringslivets resursbas, bland annat genom bättre samverkan med Näringslivets Internationella Råd (NIR) och NIR:s Sustainability Impact Accelerator,

- se över möjligheten och lämpligheten att utveckla en biståndsform för uppdragsfinansierat tekniskt samarbete baserat på erfarenheterna från kontraktsfinansierat tekniskt samarbete (KTS),
- se över möjligheten och ändamålsenligheten utifrån regeringens strategier och prioriteringar att etablera ett pilotprogram för biståndsstödd exportfinansiering i syfte att tillhandahålla långsiktigt hållbara lösningar i DAC-fähiga länder i enlighet med OECD-DAC:s regelverk,
- uppdra åt Sida att i beredningen av biståndsinsatser, där så är lämpligt, redogöra för möjligheten att mobilisera privat kapital för utvecklingsinsatsen. Om så är fallet ska en målsättning för andelen privat kapital anges,
- bejaka de ekonomiska och kapacitetsmässiga flödena tillbaka till Sverige och den svenska ekonomin som uppstår till följd av utvecklingsarbetet.

4.4 En mer flexibel styrning

Systemet med fleråriga strategier främjar långsiktighet och förutsägbarhet. I dagens snabbt föränderliga värld med komplexa och parallellt pågående kriser är samtidigt flexibilitet en förutsättning för att verksamheten kontinuerligt ska kunna anpassas till förändringar i det lokala sammanhanget. I syfte att styrningen ska bli mer flexibel avser regeringen att:

- ta fram strategier och mer övergripande styrning och flexibelt genomförande för de mest sårbara och utsatta länderna, där dialogen, styrningen och uppföljningen utvecklas mellan regeringen och de svenska myndigheter som bedriver bistånd,
- underlätta för Sveriges många samarbetspartner att ta del av flexibel finansiering,
- ge i uppdrag åt Sida att i ökad utsträckning arbeta med kortare avtal med lägre belopp än idag, särskilt i komplexa och snabbt föränderliga miljöer, för att säkerställa en mer flexibel hantering av biståndet,
- stärka beredskapen för att vid behov omprioritera användningen av medel inom biståndsbudgeten för oförutsedda behov som uppkommer under ett enskilt budgetår,
- stärka formerna för dialog mellan regeringen och Sida, FBA och Nordiska Afrikainstitutet utifrån pågående biståndsinsatser för att möjliggöra flexibilitet när det sker förändringar av vikt i sammanhanget.

5 Kanaler och aktörer

Svenskt utvecklingsarbete genomförs i partnerskap med olika aktörer såsom regeringar, EU:s institutioner, olika FN-organ, internationella finansiella institutioner och civilsamhällesorganisationer. Stora delar av svenska biståndsmedel kanaliseras genom dessa

aktörer. Svenska företag kan också bidra till regeringens arbete med fattigdomsbekämpning genom riktade insatser som gynnar företagande och privat ägande, särskilt kvinnors ägande och företagande. Sveriges påverkansarbete förs inte minst på landnivå i samarbetsländerna. För att få ökad utväxling av svenska biståndsmedel är det avgörande att den svenska biståndspolitikens prioriteringar får genomslag. Regeringen avser därför att förbättra arbetssätten med dessa aktörer.

5.1 Stärkt regeringsdialog och ökat genomslag för svenska prioriteringar i EU, FN och internationella finansiella institutioner

Det är varje regerings uppgift att upprätthålla mänskliga fri- och rättigheter för de egna medborgarna samt sörja för deras ekonomiska och sociala välmående. Detta innefattar även återvändande medborgare. Samarbetsländernas regeringar har alltid ansvar för att bekämpa fattigdom och åstadkomma utveckling i landet, och leva upp till internationella åtaganden. Utvecklingssamarbetet kan aldrig ersätta nödvändiga reformer som säkerställer väl fungerande demokratiska samt inkluderande politiska och ekonomiska institutioner. Saknas reformviljan hos samarbetslandets regering försämras förutsättningarna för ett effektivt utvecklingssamarbete med genomslag bortom den enskilda biståndsinsatsen.

Grundläggande fri- och rättigheter, så som fria val, kvinnors och flickors rättigheter samt inkluderande politiska och ekonomiska institutioner och regelverk som gynnar ekonomisk utveckling och motverkar korruption, är därför prioriterade teman för regeringsdialog. Även frågor om migration och återtagande kräver överläggningar med partnerländers regeringar.

Civilsamhällesorganisationer och svenska myndigheter med regeringens mandat att bedriva biståndsinsatser spelar också en viktig roll för att stödja reformsträvan i partnerländerna och bidra till att det svenska utvecklingssamarbetet får avsedda effekter. Svenska myndigheter bidrar bland annat till civil internationell krishantering genom multilaterala organisationer. Vidare finns inom näringslivet och bland privata aktörer en vilja att bidra till minskad fattigdom, hållbar utveckling och ekonomiskt välstånd.

Stärkt regeringsdialog för ökat resultat

För att skapa förutsättningar för svenska biståndsinsatser att få avsedd effekt och säkerställa att utvecklingssamarbetet utgör en integrerad del av Sveriges utrikespolitik bör dialogen med samarbetsländers regeringar, där så är möjligt, stärkas. Regeringen ska genom de svenska utlandsmyndigheterna:

- klargöra för samarbetsländers regeringar att svenskt stöd till stater eller statsnära aktörer åtföljs av tydliga förväntningar på reformer i syfte att uppnå gemensamma målsättningar. Annars kan samarbetet komma att omprioriteras,
- föra en tät dialog med partnerländers regeringar och lokala företrädare för att säkerställa förståelse för vad svenska aktörer, så som myndigheter, företag och

civilsamhälle, har att erbjuda och få till stånd aktivt samarbete kring svenskt utvecklingssamarbete.

Kraftigare genomslag för Sveriges prioriteringar i EU-biståndet

Tillsammans är EU och dess medlemsstater världens största biståndsgivare. Sverige ska arbeta aktivt för att svenska prioriteringar ska få genomslag i hela EU:s utvecklingssamarbete. Genom att göra gemensam sak med EU:s institutioner och medlemsstater kan Sverige uppnå bättre resultat. EU utgör en viktig kanal för svenskt bistånd och är en hävstång för större genomslag i Sveriges globala arbete mot fattigdom. Regeringen ska därför:

- bidra till att EU:s roll som global aktör stärks och att EU:s bistånd är transparent och effektivt i samarbetsländerna. För att uppnå konkreta resultat ska EU:s utvecklingssamarbete präglas av de internationellt överenskomna principerna för effektivt utvecklingssamarbete, inte minst lokalt ägarskap i samarbetsländerna,
- verka för genomslag för svenska prioriteringar i den lokala kontexten och främja svenskt näringslivs möjligheter att bidra till EU-gemensamma projekt och vinna internationella upphandlingar,
- agera för att fler svenskar tjänstgör på strategiska positioner inom EU:s institutioner, bland annat genom sekonderingar,
- uppmuntra EU och näringslivet att i ökad utsträckning mobilisera privat kapital för hållbara och strategiska investeringar i utvecklingsländer i enlighet med EU:s Global Gateway-strategi,
- Sverige ska bidra med kompetens och finansiering inom befintlig biståndsbudget inom för Sverige prioriterade områden för att genom de gemensamma Team Europa-initiativen skapa synlighet i samarbetsländerna.

Ett mer strategiskt agerande gentemot FN

FN-systemet har en central roll i genomförande av stöd på landnivå, inklusive i Ukraina, för att bidra till fred, säkerhet och stabilisering i konfliktländer samt ett effektivt genomförande av Agenda 2030 och Parisavtalet. FN har även en central roll i att främja och försvara normer och värderingar såsom demokrati, mänskliga fri- och rättigheter och jämställdhet. Genom ett strategiskt agerande i FN-systemet och gentemot FN-organisationerna ska Sverige – i och genom FN – primärt på landnivå, säkerställa genomslag för regeringens prioriteringar.

Kärnstöd som skapar flexibilitet i att möta skiftande behov kan kombineras med mjukt öronmärkt stöd styrt direkt mot svenska politiska prioriteringar och riktat projektstöd där FN har ett tydligt mervärde. Finansiering ska tydligare styras direkt mot organisationer vars mål och verksamhet är i linje med regeringens biståndsprioriteringar och som levererar effektivt

på landnivå. Sverige ska ställa höga krav på effektivitet och insyn i det bistånd som kanaliseras genom FN samt att FN också redovisar administrativa kostnader.

Sverige ska axla det ansvar som följer av att vara en stor bidragsgivare och ha ett inflytande och politiskt genomslag i paritet med våra ekonomiska bidrag. Regeringen ska därför:

- fokusera FN-samarbetet till organisationer och verksamheter som effektivt bidrar till regeringens tematiska prioriteringar, samt till humanitär flyktinghjälp och barns rättigheter,
- öka svensk flexibilitet i avtal om kärnstöd,
- både centralt och på landnivå verka för effektivisering och innovation samt ställa tydliga krav på resultat, styrning och uppföljning, hållbarhet, transparens, ansvarsutkrävande och nolltolerans mot korruption och andra oegentligheter,
- effektivt bidra till fullt genomförande av pågående FN-reform för att skapa bättre samordning inom FN,
- genom de svenska utlandsmyndigheterna vara pådrivande, följa upp arbetet med FN på landnivå och verka för att säkerställa genomslag för svenska prioriteringar,
- agera för att fler svenskar tjänstgör på strategiska positioner inom FN-organisationerna, bland annat genom strategiska sekonderingar,
- driva att livscykelkostnader och hållbarhetsaspekter ska tillämpas vid all upphandling.

Stärkta finansiella resurser genom multilaterala utvecklingsbanker och fonder

De multilaterala utvecklingsbankernas förmåga till genomgripande systemförändringar och strukturella reformer samt den hävstångseffekt som deras insatser möjliggör ska utnyttjas i högre grad. Internationella finansiella institutioner spelar en central roll i uppbyggnaden av Ukraina och för att hantera den ryska aggressionens globala konsekvenser. De har en unik förmåga att mobilisera ytterligare finansiering. De globala klimatfonderna spelar en nyckelroll i genomförandet av Parisavtalet. De globala fonderna ger hävstångseffekt för svenskt utvecklingssamarbete genom att bidra till viktig mobilisering av privat och nationellt kapital och möjliggör därmed ökade insatser på prioriterade områden där svenskt näringsliv kan bidra med innovativa och hållbara lösningar. Regeringen ska därför:

- verka för reformer av de multilaterala utvecklingsbankerna som stärker deras relevans, effektivitet och finansiella hållbarhet för att möta globala utmaningar med bibehållet fokus på fattigdomsbekämpning i samarbetsländerna,
- i ökad utsträckning använda de multilaterala bankernas analyser och evidens för att vägleda svenska insatser,

- använda multilaterala fonder som kanal för riktat finansiellt stöd till prioriterade områden, inklusive hälsa, jämställdhet, digitalisering samt klimat och miljö,
- agera för att fler svenskar tjänstgör på strategiska positioner inom de multilaterala utvecklingsbankerna, bland annat genom strategiska sekonderingar,
- positionera konkurrenskraftiga och socialt hållbara svenska företagslösningar och på central nivå i utvecklingsbankerna,
- verka för förbättrad uppföljning och rapportering så att effekterna av svenska biståndsmedel som kanaliseras genom utvecklingsbankerna bättre kan beläggas,
- driva att livscykelkostnader och hållbarhetsaspekter ska tillämpas vid all upphandling.

5.2 Ökat stöd till civilsamhället

Civilsamhällesorganisationer är viktiga partners i det svenska humanitära biståndet och utvecklingssamarbetet. Deras lokala partnerorganisationer utgör också en viktig del av ett lands demokratiska fundament. Lokalt ägarskap är en förutsättning för att de resultat som uppnås kan upprätthållas självständigt bortom biståndet. Ekonomiskt stöd som kanaliseras via civilsamhället, inklusive partianknutna organisationer, ska precis som övrigt bistånd vara transparent, resultatorienterat och effektivt.

Det demokratiska utrymmet där civilsamhällesorganisationer verkar är under hårt tryck på många håll i världen. Genom upparbetade och nära samarbetsrelationer och en stark lokal närvaro och förankring kan civilsamhällesorganisationer spela en avgörande roll för att skapa möjligheter för människor att själva påverka och förbättra sina levnadsvillkor. Särskilt i konfliktmiljöer och i svåra säkerhetspolitiska kontexter kan lokala civilsamhällesorganisationer vara avgörande för att kunna genomföra biståndsinsatser.

Svenskt bistånd ska:

- bidra till att skydda och stärka utrymmet för ett fristående och pluralistiskt civilsamhälle i partnerländerna,
- i högre utsträckning nå fram till lokala organisationer i partnerländer. I möjligaste mån ska långsiktigt stöd ges i syfte att främja ett starkt lokalt ägarskap och inflytande i enlighet med subsidiaritetsprincipen,
- främja lokala aktörers institutionella kapacitetsutveckling och stimulera dem till att diversifiera sin finansiering,
- bygga på utvecklad riskdelning mellan olika givare i stödet till lokala organisationer och på kontrollmekanismer anpassade till lokala förhållanden,

- bidra till målet att 25 procent av humanitär finansiering ska gå direkt eller via intermediärer till lokala organisationer,
- bidra till arbetstillfällena och förbättrade försörjningsmöjligheter för lokalbefolkningen.

Regeringen avser därför att:

- öka stödet till aktörer i civilsamhället i de sammanhang där verksamheten inom biståndet är effektivt genomförd och bidrar till regeringens prioriteringar,
- säkerställa att transparensen ökar i valet av samarbetspartner inom civilsamhället, och att såväl beviljande som avslag av en ansökan alltid åtföljs av en tydlig motivering,
- säkerställa att mottagare av stöd i civilsamhället inte har kopplingar till våldsbejakande ideologier, extremism eller islamism och att de stödjer demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter,
- säkerställa att civilsamhällesorganisationer som får svenskt stöd redovisar hur mycket resurser som läggs på verksamhet respektive administrativa kostnader i Sverige och partnerländerna.

5.3 Partnerskap mellan det offentliga och privata

Betydelsen av samarbeten och partnerskap mellan utvecklingsarbetet och den privata sektorn får allt större genomslag globalt. Målen i Agenda 2030 kan enbart nå genom samverkan mellan offentlig och privat finansiering. Rätt använt kan biståndet verka katalytiskt och bidra till att mobilisera ytterligare resurser i arbetet med att nå de globala hållbarhetsmålen.

Det finns en ökande global medvetenhet om vikten av grön omställning, digitalisering och jämställdhet som drivkrafter för ekonomisk utveckling. Möjligheterna är betydande. De förstärks av ett växande intresse hos företag och investerare att vara del av en sådan utveckling.

Andra aktörers – inklusive den privata sektorns – engagemang, finansiering och investeringar i utveckling bör systematiskt mobiliseras. Svenska företag kan spela en viktig roll i genomförandet av utvecklingsarbetet. Många av dem ligger i framkant i frågor om hållbarhet och socialt ansvarstagande och kan erbjuda investeringar och innovativa lösningar på olika samhällsutmaningar. Regeringen avser därför att:

- identifiera sektorer där utvecklingsarbetets och näringslivets intressen sammanfaller och stärka arbetet där svenska företag kan bidra med kunskap, innovation, hållbara lösningar och finansiella resurser,

- öka samverkan mellan det svenska näringslivets internationella verksamhet och utvecklingssamarbetet,
- se över förutsättningarna för att inrätta en helpdesk för de svenska företagens miljö- och klimatarbete, sociala ansvar och antikorrupsionsarbete i utvecklingsländer,
- utöka Business Swedens uppdrag i syfte att förbättra förutsättningarna för företag att bidra till biståndets mål och till grön och digital omställning i låg- och medelinkomstländer.